

Metsäteho

Uuden mittausmenetelmän kokeilu
metsäkonetutkimuksessa

Esko Rytönen
Työterveyslaitos

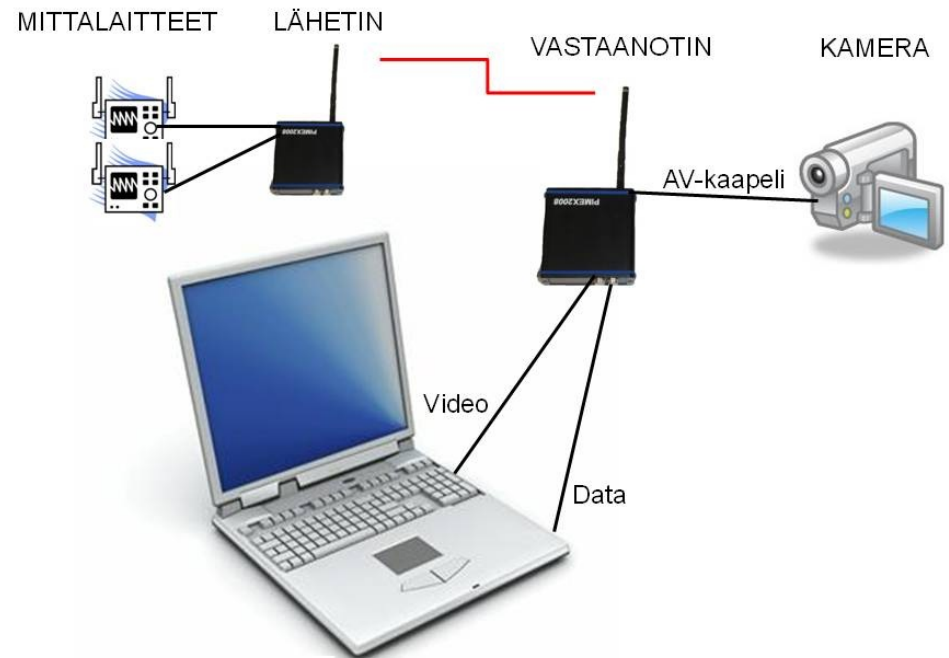
Metsätehon tulokalvosarja 12/2011

Taustaa

- Liikkuvien kohteiden mittaustulosten yhdistäminen liikkeiden eri vaiheisiin on perinteisillä mittausmenetelmillä vaikeaa.
- Mittaustulosten havainnollistaminen visualisoinnilla helpottaa tulosten tulkintaa.
- PIMEX (Picture Mixed Exposure) mittaussysteemissä tallennetaan mittaustulokset reaaliajassa yhdessä mitattavan kohteen videokuvan kanssa ja näin saadaan erittäin havainnollinen visualisointi.
- PIMEX-menetelmää ovat kehittäneet professorit Gunnar Rosén ja Ing-Marie Andersson Ruotsissa vuodesta 1985.
- Menetelmää on sovellettu menestyksellä muun muassa ilman epäpuhtauksien mittauksissa, esimerkki:
<http://www.youtube.com/watch?v=YT3JGvJAKrc>

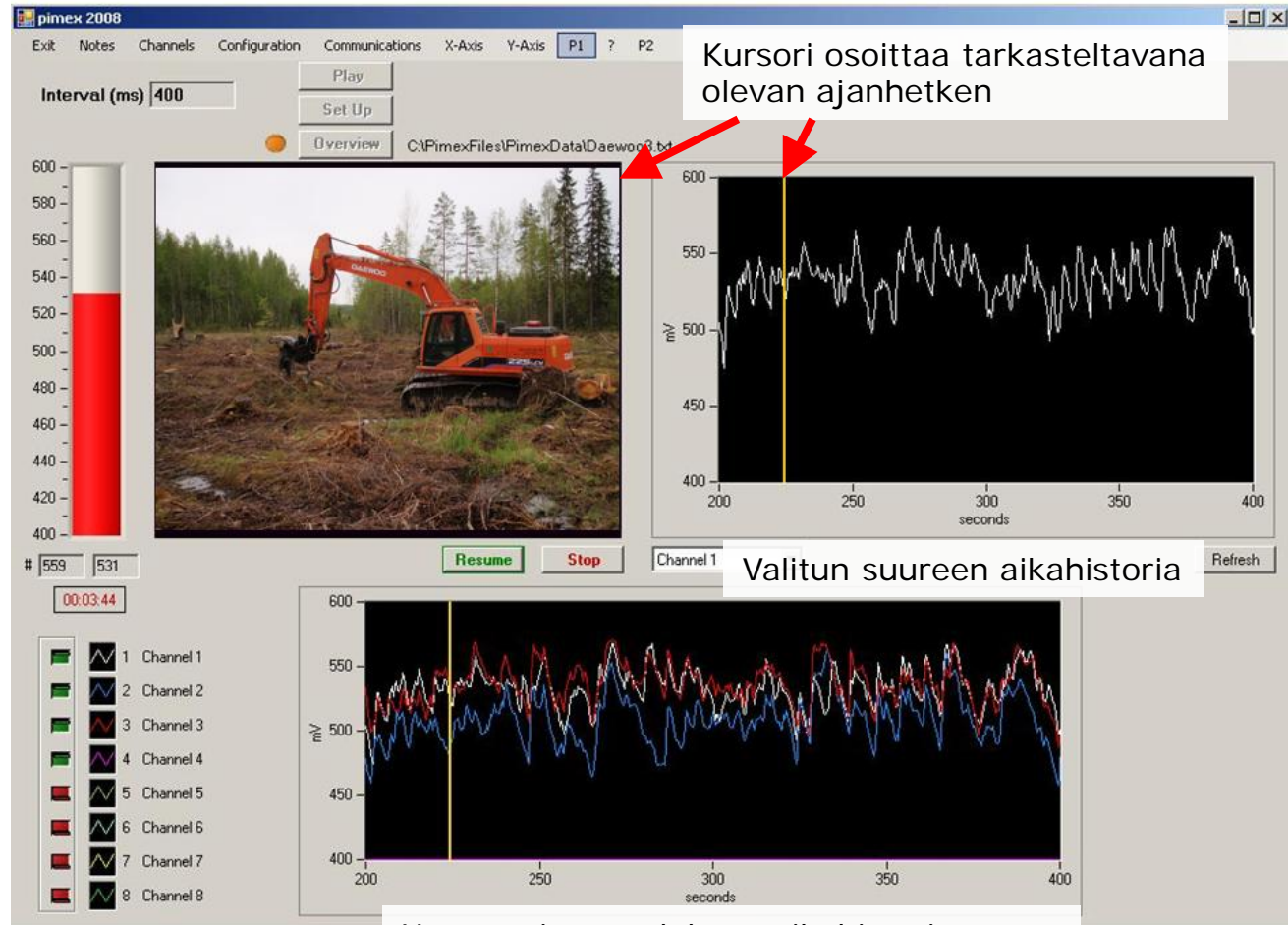
PIMEX-järjestelmän periaate

- 8-kanavainen langaton järjestelmä mahdollistaa useiden suureiden samanaikaisen rekisteröinnin.
- Mittaussignaalin tulee olla tasajännite välillä 0–5 V.
- Mittaustulokset tallennetaan yhdessä videokuvan kanssa tietokoneen muistiin 400 ms välein.
- Tuloksista voidaan tarvittaessa tehdä jälkikäteen lisäanalyyskejä.

Mittaustulosten esitys videokuvan rinnalla

Valitun suureen hetkellinen arvo pylväänä

Kursori osoittaa tarkasteltavana olevan ajanhetken

Valitun suureen aikahistoria

Usean mittauksen aikahistoria

Kokeilun tavoite: PIMEX-menetelmän soveltuvuus metsäenergian korjuun olosuhdemittauksiin

- Työterveyslaitoksen Kuopion alueyksikössä kokeiltiin kaupallisen Pimex-järjestelmän soveltuvuutta metsäkoneiden tärinä- ja melututkimuksiin toukokuussa 2011.
- Kohteina oli kaksi hakkuria ja kaksi kannonnostokonetta.

Hakkurit
JENZ HEM 560
Volvo FH 12
ensiharvennuspuu

Kannonnostajat
Volvo EC 210 CL
Kareliatech X-TEHO
kuusenkantoja

Heinola TT-1310
Sisu 18 E 630
ensiharvennuspuu

Daewoo 225
STEELPA koura
kuusenkantoja
tuulituhoalueella

Mittauslaitteet

Ohjaamossa

Melumittari, värinäanturi,
värinämittari ja datalähetin

Ohjaamon ulkopuolella

Videokamera, datavastaanotin
ja kannettava tietokone,
jossa ohjelmisto

Mittaukset kentällä

Mittalaitteet ja lähetin ohjaamossa

Vastaanotin ja tietokone
kantolaitteessa

Videokamera jalustalla

Istuimen värinän mittaustulokset

Kone ja mittausaika	Värinän painotettu kiihtyvyyden [m/s ²] eri suunnissa Vaihteluväli ja suluissa keskiarvo		
	pitkittäissuunta	poikittäissuunta	pystysuunta
Hakkuri 1 44 min	0,03–0,25 (0,15)	0,03–0,12 (0,11)	0,07–0,23 (0,12)
Hakkuri 2 15 min	0,05–1,0 (0,45)	0,05–0,23 (0,13)	0,06–0,6 (0,32)
Kannonnostaja 1 54 min	0,07–0,6 (0,25)	0,07–0,5 (0,19)	0,07–0,4 (0,18)
Kannonnostaja 2 52 min	0,07–0,9 (0,37)	0,05–0,5 (0,23)	0,07–0,8 (0,31)

Vaihteluväli on analysoitu videoilta.

Keskiarvo saatiin mittaamalla videoinnin aikana kuljettajan istuimen värinä standardin ISO 2631-1 mukaisesti värinämittarilla.

Aineiston pienuuden vuoksi tulokset ovat vain suuntaa antavia.

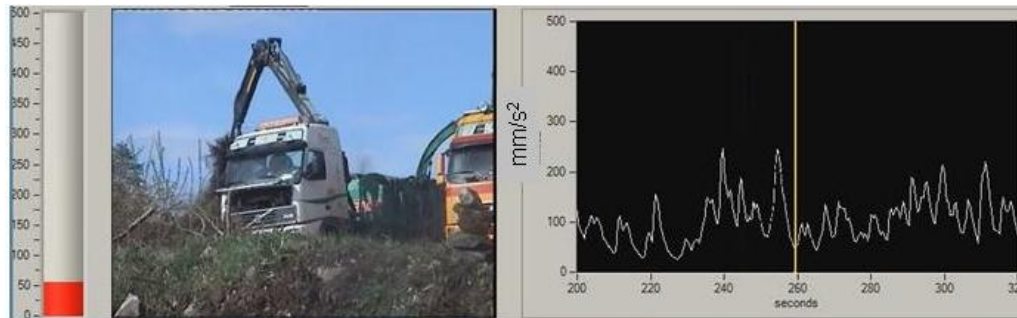
Ohjaamomelun mittaustulokset

Kone	Melutaso [dB(A)]	Aikavakio
Hakkuri 1	65-70	Fast
Hakkuri 2	71-76	Fast
Kannonnostaja 1	70-90	Fast
Kannonnostaja 2	72-78	Slow

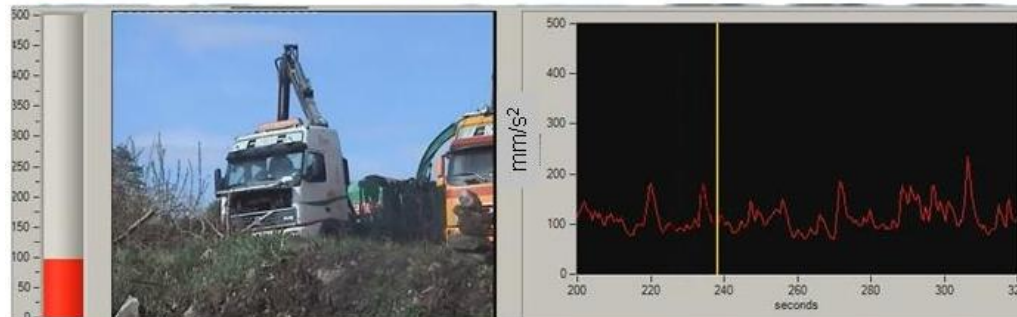
Aineiston pienuuden vuoksi tulokset ovat vain suuntaa antavia.

Esimerkkejä videoista 1 (4)

Hakkuri 1, istuimen värinä ja ohjaamomelu

Pitkittäissuuntainen värinä

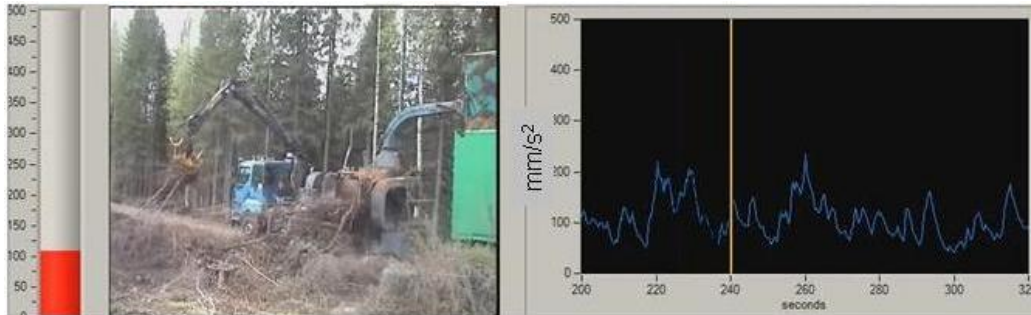

Pystysuuntainen värinä

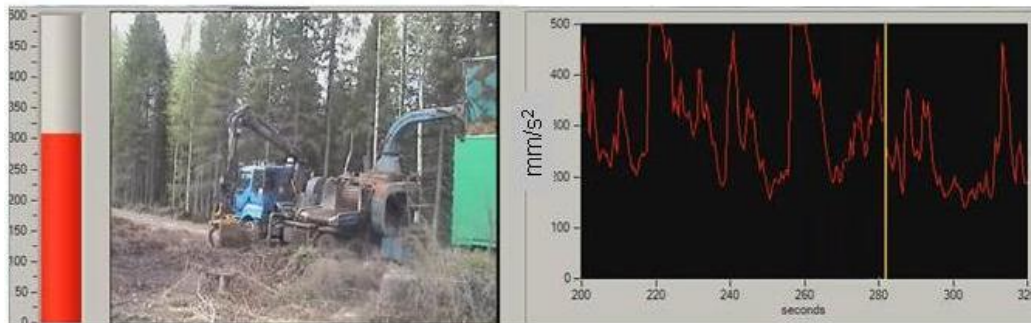

Melu, fast-aikavakio

Esimerkkejä videoista 2(4) Hakkuri 2, istuimen värinä ja ohjaamomelu

Poikittaissuuntainen värinä

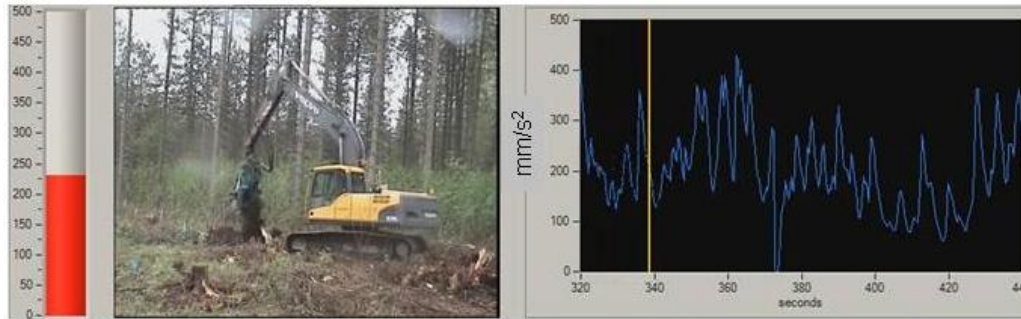
Pystysuuntainen värinä

Melu, fast-aikavakio

Esimerkkejä videoista 3(4)

Kannonnostaja 1, istuimen värinä ja ohjaamomelu

Poikittaissuuntainen värinä

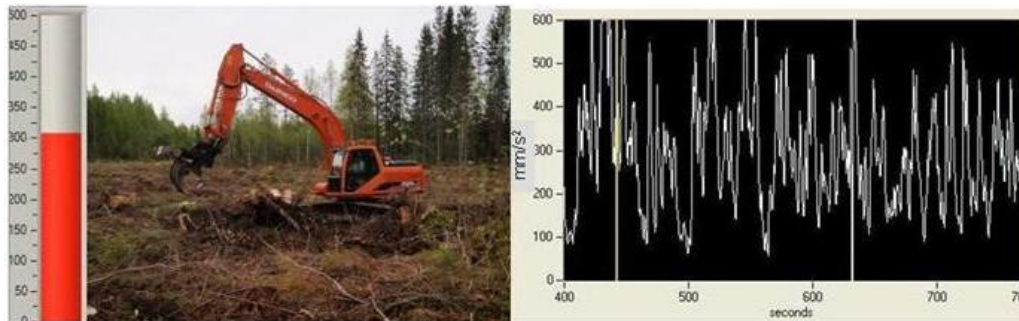

Pystysuuntainen värinä

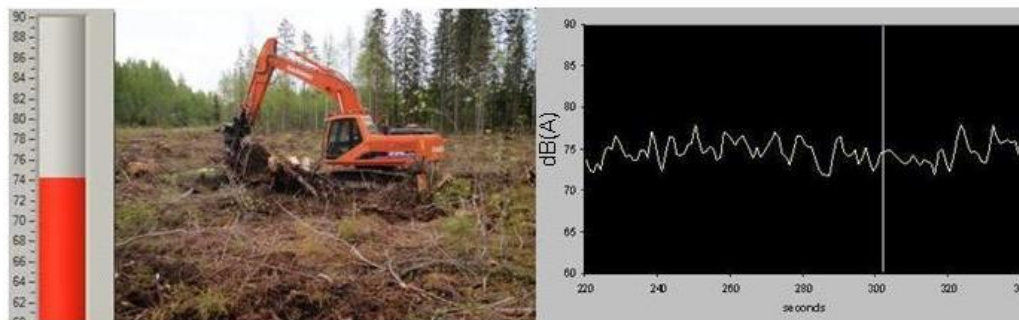

Melu, fast-aikavakio

Esimerkkejä videoista 4(4) Kannonnostaja 2, istuimen värinä ja ohjaamomelu

Pitkittäissuuntainen värinä

Melu, slow-aikavakio

Tulosten arviointia

- PIMEX-menetelmällä oli helppo määrittää työvaiheet, joissa esiintyi tärinä- tai meluhuippuja, esimerkiksi kannonnostajassa 1 (yksiotekantoharvesteri) puomin liikuttelu aiheutti enemmän istuimen tärinää kuin ravistustoiminto.
- Istuimen tärinän vaihtelu oli eri suunnissa erilaista; esimerkiksi pitkittäissuunnan tärinähuiput esiintyvät eri aikana kuin pystysuunnan huiput.
- Ohjaamon melu oli hakkureissa tasaisempaa kuin kannonnostajissa.
- Kannonnostajien melun mitattu vaihteluväli oli erilainen (20 dB ja 6 dB), mikä aiheutui todennäköisesti aikavakioiden erilaisuudesta (fast ja slow).

Yhteenvedo

- PIMEX-menetelmä sopii hyvin metsäkoneiden tutkimiseen
  - täydentää muita menetelmiä
  - visualisointi antaa havainnollista tietoa vaihtelevista mittaussuureista.
- Mitattavia kohteita voivat olla esimerkiksi:
  - kuljettajan kuormittuminen (esim. syke, lihaskuormitus)
  - ohjaamon olosuhteet (esim. melu, pöly, värinä, lämpöolot)
  - koneen toimintaa kuvaavat suureet (esim. kierrosnopeus, ajonopeus, polttoaineen kulutus).
- Menetelmän hyödyntämismahdollisuuksia on lukuisia
  - tutkimuksessa, tuotekehityksessä
  - koulutuksessa, työnopastuksessa.
- Jatkokehittämissä huomioitava muun muassa
  - akkujen kapasiteetti
  - mitattavien signaalien muokkaus järjestelmään sopivaksi
  - kenttäkelpoisten mittalaitteiden ja anturien löytäminen.

Kiitokset

Högskolan Dalarna:

Ann Hedlund

Gunnar Rosen

Ing-Marie Andersson

Koneyrittäjät ja kuljettajat:

Pohjois-Savon Koneyrittäjät/Matti Hartikainen

Teemu Rissanen

Markku Väisänen

Jouko Pirinen

Markku Kukkonen

Jari Sauvula

Henri Karhu

Seppo Solonen